Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 21 december 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Tullkodex för gemenskapen — Förordning (EEG) nr 2913/92 — Artikel 96 — Förfarande för extern transitering — Begreppet ’fraktförare’ — Varorna har inte företetts vid bestämmelsetullkontoret — Ansvar — Underfraktföraren har överlämnat varorna till huvudfraktföraren på parkeringsplatsen vid bestämmelsetullkontoret och på nytt tagit hand om dessa varor i samband med en efterföljande transport”

I mål C-547/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Kúria (Högsta domstolen, Ungern) genom beslut av den 29 september 2015, som inkom till domstolen den 20 oktober 2015, i målet

Interservice d.o.o. Koper

mot

Sándor Horváth,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz (referent) samt domarna E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe och C. Lycourgos,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Sándor Horváth, genom J. Ocsák, ügyvéd,

— Ungerns regering, genom G. Koós och Z. Fehér, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom L. Grønfeldt och A. Sipos, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 14 juli 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* * Rättegångsspråk: ungerska.

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 96.2 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2005 av den 13 april 2005 (EGT L 117, 2005, s. 13) (nedan kallad tullkodexen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Interservice d.o.o. Koper och Sándor Horváth. Målet rör återbetalning av tull, som betalats till de slovenska tullmyndigheterna av Interservice i egenskap av ”huvudansvarig”, med anledning av att varor som Sándor Horváth i egenskap av underfraktförare transporterade enligt förfarandet för extern gemenskapstransitering undandrogs från tullövervakning.

Tillämpliga bestämmelser

3 I artikel 4 led 21 i tullkodexen definieras begreppet ”ansvarig för tullförfarandet” som ”den person för vars räkning en tulldeklaration avgetts eller den person, till vilken ovannämnda persons rättigheter och skyldigheter i fråga om tullförfarandet har överförts”.

4 I artikel 37 i tullkodexen föreskrivs följande:

”1. Varor som förs in till gemenskapens tullområde skall underkastas tullövervakning från och med införseln. De får utsättas för tullkontroller enligt gällande bestämmelser.

2. De skall kvarstå under denna övervakning under den tid som krävs för att i förekommande fall fastställa deras tullstatus och i fråga om icke-gemenskapsvaror till dess att deras tullstatus förändras, de förs in i en frizon eller ett frilager eller återexporteras eller förstörs enligt artikel 182, dock utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 82.1.”

5 Artikel 92 i tullkodexen har följande lydelse:

”1. Förfarandet för extern transitering avslutas och skyldigheterna för den som omfattas av förfarandet anses fullgjorda när de varor som förfarandet gäller och de handlingar som krävs företes för bestämmelsekontoret, i enlighet med bestämmelserna för förfarandet i fråga.

2. Tullmyndigheterna avslutar förfarandet för extern transitering när de kan fastställa att förfarandet har avslutats på ett korrekt sätt, på grundval av en jämförelse mellan de uppgifter som inkommit till avgångskontoret och de som inkommit till bestämmelsetullkontoret.”

6 I artikel 96 i tullkodexen föreskrivs följande:

”1. Den huvudansvarige är den ansvarige i fråga om förfarandet för extern gemenskapstransitering. Han skall vara ansvarig för

a) att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret inom föreskriven tid och med vederbörlig hänsyn tagen till de åtgärder som tullmyndigheterna vidtagit för att säkerställa identifiering,

b) att föreskrifterna beträffande förfarandet för gemenskapstransitering iakttas.

2. Trots den huvudansvariges skyldigheter enligt punkt 1 skall en fraktförare eller varumottagare som tar emot varor i vetskap om att de befordras enligt förfarandet för gemenskapstransitering också vara ansvarig för att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret inom den föreskrivna tiden och med vederbörlig hänsyn till de åtgärder som tullmyndigheterna vidtagit för att säkerställa identifiering.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

7 Friedler Spedition GmbH gav IGAZ Trans Kft i uppdrag att befordra varor, vilka anlänt från Kina i container, till hamnen i Koper i Slovenien.

8 IGAZ Trans anförtrodde genomförandet av tullformaliteterna till Interservice, som är klagande i det nationella målet. IGAZ Trans anlitade även Sándor Horváth, som är motpart i det nationella målet, att transportera varorna från Koper till Wien i Österrike, och sedan, efter avslutat tullförfarande, vidare till Rom i Italien.

9 Den 11 december 2008 inledde Interservice förfarandet för extern gemenskapstransitering genom att i elektronisk form översända transiteringsdeklarationen med koden T till tullkontoret i Koper. Interservice upprättade och översände dessutom till Sándor Horváth den fullmakt som behövdes för att tullmyndigheterna skulle kunna lämna ut varorna i fråga samt CMR-fraktsedeln (en leveransavi som upprättats på grundval av konventionen om fraktavtal vid internationell godsbefordran på väg, undertecknad i Genève den 19 maj 1956, i dess lydelse enligt protokollet av den 5 juli 1978).

10 Varorna skulle företes vid bestämmelsetullkontoret i Wien i Österrike senast den 18 december 2008 för att förfarandet för extern gemenskapstransitering skulle kunna avslutas.

11 Efter det att Sándor Horváth hämtat varorna vid tullkontoret i Koper transporterade han dem till parkeringsplatsen vid det tullkontor i Wien som angavs i CMR-fraktsedeln och stannade där från den 12 till den 17 december 2008 med den container som innehöll varorna. Där överlämnade han transiteringshandlingarna för fullgörandet av tullformaliteterna till ombudet för IGAZ Trans. Enligt IGAZ Trans överlämnade detta ombud därefter dessa dokument till Friedler Spedition för fullgörande av tullformaliteterna. Sándor Horváth återvände till Ungern den 17 december 2008 och lämnade kvar containern på platsen.

12 När Sándor Horváth kom tillbaka till Wien den 18 december 2008 transporterade han varorna till deras slutdestination i Italien med en ny fraktsedel, vilken han hade mottagit från ombudet för IGAZ Trans.

13 Varorna företeddes aldrig vid bestämmelsetullkontoret i Wien.

14 De slovenska tullmyndigheterna upptäckte att Friedler Spedition och IGAZ Trans hade översänt falska handlingar till tullmyndigheterna i syfte att styrka att förfarandet för extern transitering hade avslutats. De slovenska tullmyndigheterna fann att varorna hade undandragits från tullövervakning och fastställde att Interservice i egenskap av huvudansvarig skulle betala 11 196,49 euro i tull, mervärdesskatt och dröjsmålsränta, vilket Interservice gjorde den 16 oktober 2009.

15 Interservice väckte, med åberopade av utomobligatoriskt skadeståndsansvar, talan mot Sándor Horváth och yrkade att denne skulle förpliktas att betala företaget 11 196,49 euro som ersättning för skada jämte ränta och utgifter. Interservice hävdade att fraktföraren enligt artikel 96.2 i tullkodexen tillsammans med den huvudansvarige är ansvarig för att varorna företes, även om fraktföraren i det konkreta fallet handlar i egenskap av underfraktförare.

16 Då denna talan ogillades både i första och andra instans, bland annat med motiveringen att artikel 96.2 i tullkodexen inte är tillämplig på underfraktförare, väckte Interservice kassationstalan vid Kúria (Högsta domstolen, Ungern).

17 Kúria (den hänskjutande domstolen) har angett att tvistens avgörande är beroende av frågan huruvida ett rättsstridigt handlande från Sándor Hováths sida har gett upphov till den tullskuld Interservice ska betala i egenskap av huvudansvarig enligt artikel 203 i tullkodexen. Nämnda domstol har preciserat att Sándor Hováth tog emot varorna i vetskap om att de befordrades enligt förfarandet för extern gemenskapstransitering. Innan Sándor Hováth fortsatte att transportera varorna från Wien till Rom, hade han emellertid inte försäkrat sig om att IGAZ Trans eller Friedler Spedition faktiskt hade företett varorna vid bestämmelsetullkontoret. Den hänskjutande domstolen har tillagt att det i det nationella målet inte heller har framkommit att motparten hade vetskap om att varorna undandragits från tullövervakning.

18 Mot denna bakgrund beslutade Kúria (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1. Ska artikel 96.2 i tullkodexen tolkas så, att med fraktförare avses inte bara den person som ingår ett transportavtal med säljaren för att transportera varorna (den avtalsslutande fraktföraren eller huvudfraktföraren), utan även den person som helt eller delvis utför transporten på grundval av ett annat transportavtal som denne har ingått med den avtalsslutande fraktföraren eller huvudfraktföraren (underfraktföraren)?

2. Om svaret på fråga 1 är jakande, ska artikel 96.2 i tullkodexen tolkas så, att underfraktföraren i en situation som den som är aktuell i det nationella målet är skyldig att, innan vederbörande fortsätter att transportera varorna, på ett tillfredsställande sätt försäkra sig om att huvudfraktföraren verkligen har företett varorna vid bestämmelsetullkontoret på föreskrivet vis?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

19 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida begreppet ”fraktförare”, som enligt artikel 96.2 i tullkodexen avser en person som är ansvarig för att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret, ska tolkas på så sätt att det avser varje person, inklusive underfraktförare, som utför den faktiska transporten av varor som hänförts till det externa förfarandet för gemenskapstransitering.

20 Eftersom begreppet ”fraktförare” inte definieras i tullkodexen, ska innebörden av detta unionsrättsliga begrepp enligt fast rättspraxis fastställas med beaktande av såväl begreppets lydelse som det sammanhang i vilket det ingår och dess ändamål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 april 2015, Angerer, C-477/13, EU:C:2015:239, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

21 Domstolen påpekar för det första, vad gäller ordalydelsen av artikel 96.2 i tullkodexen, att två villkor ska vara uppfyllda för att en ”fraktförare” ska ha ett ansvar för att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret i den mening som avses i denna bestämmelse. Det handlar dels om mottagandet av varorna, som förutsätter att vederbörande faktiskt har tagit hand om dessa varor, dels om vetskapen vid mottagandet om att varorna hänförts till förfarandet för extern gemenskapstransitering.

22 Beträffande sammanhanget och ändamålet med denna bestämmelse inför denna bestämmelse en skyldighet för fraktföraren parallellt med de skyldigheter som åligger den huvudansvarige enligt artikel 96.1 i tullkodexen. Som generaladvokaten anförde i punkterna 47–49 i sitt förslag till avgörande, skiljer sig dock den skyldighet som åligger fraktföraren från den skyldighet som åligger den som är huvudansvarig avseende såväl den rättsliga grunden för ansvaret som avseende ansvarets omfattning.

23 Det ansvar som åligger den som är huvudansvarig har nämligen sin grund i själva egenskapen ”ansvarig” i fråga om transiteringsförfarandet, eftersom denna person i artikel 4 led 21 i tullkodexen definieras som den person för vars räkning tulldeklarationen har gjorts eller den person till vilken rättigheter och skyldigheter i fråga om ett tullförfarande har överförts. I egenskap av ansvarig för transiteringsförfarandet är den huvudansvarige enligt artikel 96.1 b i tullkodexen ansvarig för att samtliga föreskrifter beträffande detta förfarande iakttas.

24 Fraktförarens ansvar enligt artikel 96.2 i tullkodexen har däremot sin grund i den faktiska kontrollen över varorna och vetskapen om att de hänförts till förfarandet för extern gemenskapstransitering. Enligt denna bestämmelse är en fraktförare som tar emot varorna med vetskap om att de hänförts till ett sådant förfarande, i egenskap av den som faktiskt har hand om varorna, ansvarig för att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret inom den föreskrivna tiden och med vederbörlig hänsyn till de åtgärder som tullmyndigheterna vidtagit för att säkerställa identifiering.

25 Frågan huruvida den person som faktiskt har hand om varorna transporterar dem enligt ett underleverantörsavtal som ingåtts med huvudfraktföraren saknar betydelse. Varje annan tolkning skulle göra det möjligt för personer att undgå sitt ansvar enligt denna bestämmelse på grund av att de agerar enligt ett underleverantörsavtal, trots att de har faktisk kontroll över de aktuella varorna och vet att de hänförts till transiteringsförfarandet.

26 Med beaktande av vad som anförts ovan ska den första frågan besvaras enligt följande. Begreppet ”fraktförare”, som enligt artikel 96.2 i tullkodexen avser en person som är ansvarig för att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret, ska tolkas på så sätt att det avser varje person, inklusive underfraktförare, som utför den faktiska transporten av varor som hänförts till förfarandet för extern gemenskapstransitering och som har tagit emot dessa varor för transporten i vetskap om att de hänförts till detta förfarande.

Den andra frågan

27 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 96.2 i tullkodexen ska tolkas på så sätt att en underfraktförare, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som först har överlämnat varorna tillsammans med transiteringshandlingen till huvudfraktföraren på bestämmelsetullkontorets parkeringsplats, och sedan på nytt tagit hand om dessa varor i samband med en efterföljande transport, var skyldig att försäkra sig om att varorna företetts vid bestämmelsetullkontoret och kan hållas ansvarig för att de inte har företetts på detta sätt.

28 Det är enligt artikel 96.2 i tullkodexen endast möjligt att hålla en underfraktförare som den som är aktuell i det nationella målet ansvarig för att varorna inte företetts vid bestämmelsetullkontoret när denna underfraktförare är ansvarig för att varorna företes på grund av att vederbörande tagit emot varorna och hade vetskap om att de hänförts till förfarandet för gemenskapstransitering, i den mening som avses i denna bestämmelse.

29 Eftersom det framgår av förevarande begäran om förhandsavgörande att Sándor Horváth inledningsvis tog emot de varor som är aktuella i det nationella målet med vetskap om att de hänförts till förfarandet för extern gemenskapstransitering, följer det av svaret på den första frågan att han var skyldig att förete varorna vid bestämmelsetullkontoret försåvitt avser transporten av varorna från Koper till Wien.

30 Det ska således utredas dels huruvida Sándor Horváth befriades från denna skyldighet genom att överlämna dessa varor tillsammans med transiteringsdokumentet till ombudet för IGAZ Trans på parkeringsplatsen vid bestämmelsekontoret i Wien, dels, för det fall denna fråga besvaras jakande, huruvida Sándor Horváth på nytt kom att omfattas av denna skyldighet när han senare transporterade samma varor från Wien till Rom.

31 Beträffande frågan huruvida Sándor Horváth befriades från sin skyldighet att förete varorna vid bestämmelsetullkontoret genom att överlämna dessa varor till huvudfraktföraren IGAZ Trans på parkeringsplatsen vid bestämmelsetullkontoret i Wien, framgår det av svaret på den första tolkningsfrågan att fraktförarens ansvar enligt artikel 96.2 i tullkodexen har sin grund i den faktiska kontrollen över varorna. En fraktförare som överför denna kontroll till en annan fraktförare genom att överlämna varorna befrias således i princip från sitt ansvar enligt denna bestämmelse, förutsatt att denna andra fraktförare har vetskap om att varorna hänförts till förfarandet för gemenskapstransitering.

32 Även om fraktföraren inte kan befrias från sitt ansvar enligt 96.2 i tullkodexen genom att överlämna varorna till vilken annan person som helst när varorna är föremål för tullövervakning enligt artikel 37 i tullkodexen, kan fraktföraren befrias från detta ansvar genom att överlämna dessa varor till en annan person som enligt nämnda artikel 96 är skyldig att i vederbörlig ordning förete varorna vid bestämmelsetullkontoret, exempelvis en annan fraktförare som tar emot varorna i vetskap om att de hänförts till förfarandet för gemenskapstransitering.

33 I förevarande mål framgår det av den hänskjutande domstolens konstateranden att Sándor Horváth transporterade de varor som är aktuella i det nationella målet till parkeringsplatsen vid bestämmelsetullkontoret i Wien. Sedan reste han tillbaka till Ungern och lämnade kvar containern i vilken varorna befann sig på platsen, efter det att ha överlämnat transiteringsdokumentet avseende transporten till ombudet för huvudfraktföraren IGAZ Trans. Enligt IGAZ Trans överlämnade ombudet för detta företag sedan detta dokument till Friedler Spedition för fullgörandet av tullformaliteterna. Med förbehåll för den hänskjutande domstolens prövning förefaller det således, som generaladvokaten framförde i punkt 52 i sitt förslag till avgörande, som om Sándor Horváth befriades från sin skyldighet enligt artikel 96.2 i tullkodexen vid den tidpunkt då han överlämnade varorna tillsammans med transiteringsdokumentet till ombudet för huvudfraktföraren IGAZ Trans. Den omständigheten att IGAZ Trans sedan överlämnade denna handling till Friedler Spedition saknar härvidlag betydelse.

34 Om det visar sig att Sándor Horváth faktiskt befriats från sin skyldighet enligt artikel 96.2 i tullkodexen genom att överlämna de varor som är aktuella i det nationella målet tillsammans med transiteringsdokumentet till ombudet för IGAZ Trans, kan hans tidigare ställning som ”fraktförare” i den mening som avses i denna bestämmelse inte innebära en skyldighet för honom att, efter detta överlämnande och före det att han återigen tog hand om varorna i samband med transporten till slutmottagaren i Rom, försäkra sig om att de vederbörligen företetts i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret i Wien.

35 Om så är fallet ankommer det dock fortfarande på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida Sándor Horváth på nytt blev ansvarig enligt artikel 96.2 i tullkodexen genom att ta hand om varorna vid transporten från Wien till Rom.

36 Om varorna fortfarande hänfördes till förfarandet för extern gemenskapstransitering vid den tidpunkt då Sándor Horváth på nytt tog hand om dem för att utföra denna transport och om han hade vetskap om detta skulle han, som generaladvokaten anförde i punkt 61 i sitt förslag till avgörande, på nytt kunna uppfylla villkoren i artikel 96.2 i tullkodexen och således omfattas av den skyldighet som avses i denna bestämmelse.

37 Eftersom det framgår av beslutet om hänskjutande att de varor som är aktuella i det nationella målet inte företeddes vid bestämmelsetullkontoret i Wien, kunde förfarandet för extern gemenskapstransitering inte avslutas vid bestämt datum i enlighet med bestämmelserna i artikel 92 i tullkodexen och det kan inte uteslutas att de fortfarande hänfördes till detta förfarande när Sándor Horváth på nytt tog hand om dem den 18 december 2008 för att transportera dem till den slutliga mottagaren i Rom. Av de uppgifter domstolen har tillgång till framgår det inte klart huruvida Sándor Horváth i förekommande fall hade vetskap om att varorna fortfarande hänfördes till förfarandet för gemenskapstransitering.

38 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att fastställa huruvida de varor som är aktuella i det nationella målet fortfarande hänfördes till förfarandet för extern gemenskapstransitering vid den tidpunkt då Sándor Horváth på nytt tog hand om dem och huruvida Sándor Horváth hade vetskap om detta. Om så inte är fallet kan det inte anses att han, genom att ta hand om varorna, på nytt blev skyldig att försäkra sig om att varorna företetts på ett korrekt sätt vid bestämmelsetullkontoret.

39 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 96.2 i tullkodexen ska tolkas på så sätt att en underfraktförare, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som först har överlämnat varorna tillsammans med transiteringsdokumentet till huvudfraktföraren på parkeringsplatsen vid bestämmelsetullkontoret och sedan på nytt tagit hand om varorna i samband med en efterföljande transport, endast var skyldig att försäkra sig om att dessa varor företetts vid bestämmelsetullkontoret och endast kan hållas ansvarig för att varorna inte företetts på detta sätt för det fall underfraktföraren, när denne på nytt tog hand om dessa varor, hade vetskap om att transiteringsförfarandet inte hade avslutats på ett korrekt sätt, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Rättegångskostnader

40 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

1) **Begreppet ”fraktförare”, som enligt artikel 96.2 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2005 av den 13 april 2005, avser en person som är ansvarig för att varorna företes i oförändrat skick vid bestämmelsetullkontoret, ska tolkas på så sätt att det avser varje person, inklusive underfraktförare, som utför den faktiska transporten av varor som hänförts till förfarandet för extern gemenskapstransitering och som har tagit emot dessa varor i vetskap om att de hänförts till detta förfarande.**

2) **Artikel 96.2 i förordning nr 2913/92, i dess lydelse enligt förordning nr 648/2005, ska tolkas på så sätt att en underfraktförare, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som först har överlämnat varorna tillsammans med transiteringsdokumentet till huvudfraktföraren på parkeringsplatsen vid bestämmelsetullkontoret och sedan på nytt tagit hand om varorna i samband med en efterföljande transport, endast var skyldig att försäkra sig om att dessa varor företetts vid bestämmelsetullkontoret och endast kan hållas ansvarig för att varorna inte företetts på detta sätt för det fall underfraktföraren, när denne på nytt tog hand om dessa varor, hade vetskap om att transiteringsförfarandet inte hade avslutats på ett korrekt sätt, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.**

Underskrifter